

KILPAILUMANIPULAATION KANSALLINEN TILANNEKUVA 2021

Kilpailumanipulaation vastainen
kansallinen toimintaryhmä

**Kilpailumanipulaation kansallinen
tilannekuva 2021**

**Kilpailumanipulaation vastainen kansallinen
toimintaryhmä**

Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry

ISBN 978-952-5605-51-8 (nid.)
ISBN 978-952-5605-52-5 (PDF)

Taitto: Max Salmi

Paino: AllPrint, Vantaa 2021

JOHDANTO

Tämä kilpailumanipulaation kansallinen tilannekuva 2021 on toteutettu nyt ensimmäistä kertaa Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry:n (myöhemmin SUEK) johdolla kansallisessa yhteistoimintaryhmässä, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut vuosille 2020–2022. Tilannekuvan tarkoituksena on tunnistaa suomalaista urheilua koskevat riskit ja haavoittuvuudet, jotka ovat keskeisessä osassa kilpailumanipulaation torjunnassa. Tilannekuvalla on merkitystä johtamisessa ja päätöksenteossa, koska kilpailumanipulaatio on uhka urheilujärjestäjille, urheilulajien maineelle sekä urheilulle itselleen. Kilpailumanipulaation kansallisen tilannekuvan laatimisen myötä saatavilla tiedoilla ilmiön torjuntatoimia voidaan kehittää merkittävästi. Tilannekuvan osalta on keskeistä määritellä niin riskejä lisääviä kuin vähentäviä tekijöitä ja tilannekuva luo osaltaan perustan lajiitoilta edellytettävälle kilpailumanipulaation torjuntaan tähtääville ohjelmille sekä auttaa koulutuksessa ja viestinnässä. **Urheilun tulee olla tietoinen kilpailumanipulaation uhasta, siihen liittyvistä lajikohtaisista ominaispiirteistä ja tehokkaimmista torjuntatoimista.** Kyky tunnistaa kilpailumanipulaatiota, vastustaa ja ilmoittaa siitä eteenpäin on ratkaisevan tärkeää. Siksi muun muassa urheilijoilla ja urheilutoimijoilla tulee olla luottamukselliset kanavat ja mahdollisuudet ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista ja epäilyttävistä yhteydenotoista.

Kilpailumanipulaatio ei ole uusi ilmiö suomalaisessa urheilussa, mutta sen muoto on muuttunut vuosikymmenten mittaan. Jo 1960-luvulla oli esimerkiksi jalkapallokauden päättyessä epäilyjä sovitusta peleistä kilpailullisten syiden takia ja pitkävetoon liitetty 1990-luvun pesäpallon sopupelikokonaisuus toi viimeistään ilmiön vahvasti suomalaisten tietoisuuteen. Sen jälkeen on ilmennyt kansainvälisen ja järjestäytyneen rikollisuuden järjestämiä kilpailumanipulaatiotapauksia erityisesti jalkapallossa. **Rikollisuuden torjunta edellyttää päättäväisiä toimenpiteitä kaikilta toimijoilta, mutta erityisesti viranomaisilta. Urheiluyhteisön velvollisuus on tukea viranomaisia tässä työssä.** Toisaalta viranomaisten tulee toimia kaikilla alueilla niin, että se edistää urheilun rehellisyyttä ja suojelee urheilutoimijoita rikollisilta toimijoilta. Suomea velvoittavien kansainvälisten sopimusten voimaan saattaminen on yksi tällaisista toimenpiteistä.

Vuoden 2020 koronapandemia toi vedonlyöntiyhtiöille uusia haasteita, kun lähes kaikki urheilusarjat jäivät samanaikaisesti tauolle. Maailman tyhjentyneille vedonlyöntilistoille ilmestyi manipulaatiotarkoituksessa järjestettyjä ”haamuotteluita” eli otteluita, joita ei todellisuudessa pelattu lainkaan. Kansainväliset poliisijärjestöt ovat varoittaneet koronapandemian mahdollisista vaikutuksista kilpailumanipulaatioon. Suomen poliisin tietoon ei ole tullut havaintoja haamuotteluiden yhteydestä Suomeen. Pitkittyessään pandemia aiheuttaa urheiluseuroille taloudellisia vaikeuksia, jolloin ne ovat alttiimpia rikolliselle vaikuttamiselle, esimerkiksi ulkopuolisen rahoituksen kautta. Samalla kilpailumanipulaation riski voi kasvaa.

Kilpailumanipulaation vastaisten kansallisten toimintaryhmien epävirallisessa verkostossa, Group of Copenhagenissa on sovittu, että kansalliset tilannekuvat pyritään laatimaan kansainvälisesti samalla tavalla, niin sanotun Australian mallin mukaisesti. Malli perustuu Australian rikostiedusteluviraston käyttämään järjestäytyneen rikollisuuden tilannekuvaan sekä Kanadan ratsupoliisin kehittämään tilannekuvamenetelmään. **Tilannekuvassa pisteutetaan urheilua uhkaavat riskitekijät, sisältäen kansainvälisen ja laittoman vedonlyönnin, kansainväliset yhteydet, urheilun kyvyn tunnistaa integriteettiuhat sekä urheilun liiketaloudellisen hyväksikäyttämisen rikolliseen toimintaan.**

KILPAILUMANIPULAATIO

Urheilukilpailujen manipulaatioon viitataan usein erinäisin käsittein. Ilmiötä on nimitetty muun muassa sopupeleiksi, ottelu- ja tulosmanipulaatioiksi sekä pelitilannemanipulaatioiksi. SUEKin julkaisusarjassa *4/2019 Sopimaton lopputulos? – selvitys urheilukilpailujen manipulaation torjunnasta* on taustoitettu kilpailumanipulaatiota ilmiönä ja sen vaikutuksia urheiluun. Terminä kilpailumanipulaatio kattaa koko urheilua koskevan manipulaation. Kyseinen termi (*competition manipulation*) on vakiintunut myös esimerkiksi Kansainvälisen olympiakomitean ja Interpolin käyttöön (IOC & Interpol 2016). Euroopan neuvoston (2014) kilpailumanipulaation vastaisen yleissopimuksen (CETS No. 215) mukaisesti kilpailumanipulaatiolla tarkoitetaan:

”Tarkoituksellista järjestelyä, toimenpidettä tai laiminlyöntiä, jolla pyritään vaikuttamaan urheilukilpailun lopputulokseen tai kulkuun poistamalla osittain tai kokonaan urheilukilpailun luonteeseen kuuluvaa ennakkoimattomuutta siten, että sillä saavutetaan oikeudetonta etua itselle tai muille.”

Yleissopimuksen ensimmäisen artiklan mukaan yleissopimuksen tarkoitus on ”estää urheilukilpailujen manipulointi urheilun rehellisyyden ja urheilun etiikan suojelemiseksi urheilun itsemääräämisoikeuden periaatteen mukaisesti”. Yleissopimuksen perimmäinen tavoite on ”urheilun rehellisyyden ja urheilun etiikan suojeleminen”. Tähän tavoitteeseen pyritään eri toimenpiteillä, joiden päämääränä on urheilukilpailujen manipuloinnin ehkäiseminen ja tunnistaminen. Yleissopimuksen tavoitteisiin pyritään pääsemään edistämällä kansainvälistä yhteistyötä sekä seuraamalla yleissopimuksessa annettujen määräysten noudattamista. Yleissopimuksessa käsitellyt pääkohdat voidaan listata aihealueittain ennalta estäviin ja yhteistyökäytäntöihin, viranomaistoimintaan, tiedonvaihtoon ja seurantamekanismeihin. (Euroopan komissio 2017, 2–3; Euroopan neuvosto 2014, 4.)

Yleisesti ottaen urheilutapahtumia manipuloidaan joko taloudellisten tai urheilullisten syiden vuoksi (Abbott & Sheehan 2013; Euroopan neuvosto 2018, 2–3; Habersfeld & Sheehan 2013; Spitz 2016; Tak ym. 2020). Poliittisen motiivin mahdollisuus on noussut esiin aika ajoin. Europolin arvion mukaan järjestäytyneet rikollisuus kohdistaa usein manipulointia matalamman tason kilpailutapahtumiin (Europol 2020, 2021). Tosiasiallisesti kilpailumanipulaatiotapauksia on tullut ilmi myös korkeammilta tasoilta, kuten kansainvälisistä otteluista (Abbott & Sheehan 2013; Dietl & Weingärtner 2012). Vedonlyöntiperusteinen manipulaatio voi olla rahanpesu- ja muuta korruptiorikollisuutta tai johtaa siihen.

KILPAILUMANIPULAATION TYPOLOGIA

Group of Copenhagen on laatinut Macolin sopimuksen mukaisen viitekehyksen kilpailumanipulaation määritelmästä. Siinä luokitellaan erilaiset manipulaatiotyypit, jotka voivat kuulua Macolin-yleissopimuksen 3 artiklan mukaisen määritelmän piiriin. Sen tarkoituksena on ollut selkeyttää kilpailumanipulaation määritelmää sekä edesauttaa yhtenäistä tilastointia.

Typologian viitekehyksen mukaan, peruskehys on rakennettu käyttäen kaksivaiheista luokitusmenetelmää:

- (i) manipulointityyppi
- (ii) manipulaation aloittaja/toteuttaja

Urheilukilpailun kolme manipulointityyppiä ovat:

1. Suora puuttuminen urheilutapahtuman tai kilpailun luonnolliseen kulkuun, ts. tapahtumaan osallistuvien henkilöiden suorittama tahallinen manipulointi
2. Urheilijan henkilöllisyyden tai henkilökohtaisten tietojen muuttaminen vaikuttaakseen urheilukilpailun luonnolliseen kulkuun tai tulokseen
3. Muutos, joka ei ole rikoslain tai kilpailusääntöjen mukainen:
  - a) pelialusta
  - b) urheiluvälineet
  - c) urheilijan fysiologiset tiedot
  - d) kilpailun suorituspaikat

Edellä mainitut kolme manipulaatiotyyppiä voidaan luokitella alaryhmiin käyttämällä seuraavia kriteerejä, jotka liittyvät manipuloinnin aloittajiin/toteuttajiin:

- a) hallinnon hyödyntäminen
- b) vaikutusvallan hyödyntäminen
- c) ulkoiset vaikutteet
- d) opportunistinen motiivi

Näiden luokitteluiden perusteella voidaan selittää eri tekijöiden rooleja, yllyttäjät tai avustajat, manipulaation toteuttajat sekä sitä, mitä tapahtuu kentällä ja sen ulkopuolella, miten yritetty tavoite saavutetaan, miksi ja miten manipulaatio toteutetaan. (Euroopan neuvosto 2020)

URHEILUKILPAILUJEN MANIPULAATIOSTA TEHTY YLEISSOPIMUS

Useat eurooppalaiset valtiot hyväksyivät vuonna 2014 Sveitsin Macolinissa urheilukilpailujen manipulaatiota koskevan yleissopimuksen. Suomi on 31 muun valtion tavoin allekirjoittanut yleissopimuksen, mutta ei ole aloittanut toistaiseksi sen ratifiointiprosessia. Sopimus itsessään on tullut voimaan 2019 ja sen on ratifioinut vuoden 2020 loppuun mennessä seitsemän valtiota.

Yleissopimuksen tarkoitus on ”estää urheilukilpailujen manipulointi urheilun rehellisyyden ja urheilun etiikan suojelemiseksi urheilun itsemääräämisoikeuden periaatteen mukaisesti”.

Yleissopimuksen toisessa luvussa kehoitetaan kehittämään kansallista yhteistyötä urheilu- ja kilpailuorganisaatioiden sekä vedonlyöntiyhtiöiden välille. Edellä mainituille sidosryhmille suositellaan lisäksi muun muassa kilpailumanipulaatioon liittyvien riskien hahmottamista, koulutuksen ja tietoisuuden lisäämistä sekä hyvän hallintotavan kehittämistä. Toisen luvun viidenteen artiklaan on kirjattu kilpailumanipulaation tilannekuvasta seuraavasti:

”...Kehottaa osapuolia toteuttamaan asiaankuuluvat toimenpiteet riskien tunnistamiseksi, analysoimiseksi ja arvioimiseksi urheilukilpailujen manipulaation osalta. Toteutetaan tarvittaessa yhteistyössä vedonlyöntiyhtiöiden, urheilujärjestöjen, kilpailujen järjestäjien ja muiden asiaankuuluvien organisaatioiden kanssa.”

Yleissopimuksen kolmas luku koskee tiedonvaihtoa. Siinä todetaan, että jo mainittujen sidosryhmien tulisi kansainvälisen ja kansallisen lainsäädännön puitteissa jakaa tietoa keskenään sekä viranomaistahojen kanssa. Kolmanteen lukuun on kirjattu myös kansallisen yhteyspisteen perustaminen sekä henkilötietosuojan kunnioittaminen. (Euroopan neuvosto 2014.)

KILPAILUMANIPULAATION KANSALLINEN TOIMINTARYHMÄ

Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut urheilun eettisten asioiden neuvottelukunnan vuosiksi 2020–2022 (OKM 2020). Ensimmäisen kerran neuvottelukunta asetettiin vuosille 2015–2019 (OKM 2015). Neuvottelukunta toimii eri hallinnonalojen ja urheilun toimijoiden välisenä yhteistyöelimenä. Sen tavoitteena on edistää urheilun eettisyyttä ja siihen liittyvien kansainvälisten sopimusten toimeenpanoa. Neuvottelukunnan lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut kilpailumanipulaation vastaisen kansallisen toimintaryhmän, joka toimii urheilukilpailujen manipulointia koskevan Euroopan neuvoston (2014) yleissopimuksen 13. artiklan mukaisena kansallisena yhteyspisteenä, jonka tehtävänä on toimia kansallisena tietokeskuksena, koordinoida kilpailumanipulaation vastaista kamppailua, analysoida tietoa epäsäännöllisestä ja epäilyttävästä vedonlyönnistä, välittää tietoa mahdollisista lainsäädännön tai urheilua koskevien sääntöjen rikkomuksista viranomaisille ja urheilujärjestöille ja/tai vedonlyöntiyhtiöille sekä tehdä yhteistyötä kaikkien järjestöjen ja olennaisten kansallisten ja kansainvälisten viranomaisten kanssa.

Yhteistoimintaryhmän puheenjohtajana ja sihteeristönä toimii SUEK ja jäseninä ovat opetus- ja kulttuuriministeriö, Poliisihallitus, keskusrikospoliisi, Helsingin syyttäjänvirasto, Suomen olympiakomitea, Suomen Palloliitto, Jalkapallon pelaajayhdistys, Suomen Hippos ry ja Veikkaus. Kansalliset yhteyspisteet muodostavat Euroopan neuvoston sihteeristön johdolla epävirallisen yhteistyöverkoston, Group of Copenhagenin. Yhteistyöverkoston tavoitteena on tehostaa tiedonvaihtoa, jakaa parhaita käytänteitä yhteyspisteiden kesken sekä tukea uusien yhteyspisteiden luomista valtioissa, joissa sellaista ei vielä ole. (Euroopan neuvosto 2017.)

KANSALLISEN TILANNEKUVAN TOTEUTUS

Suomen kansallisen tilannekuvan laadinta aloitettiin keväällä 2020 ja tiedot perustuvat 19 urheilulajin analyysiin, kansallisen toimintaryhmän jäsenten lausuntoihin sekä erillisiin lausuntoihin Suomen valmentajilta ja Suomen urheiluvendonjiltä sekä urheilijapaneelin näkemyksiin. Lisäksi tilannekuvassa on otettu huomioon Europolin (2020) tilanneraportti järjestäytyneen rikollisuuden osallisuudesta kilpailumanipulaatioon sekä Jyväskylän yliopistossa vuonna 2020 valmistunut tutkielma kilpailumanipulaation riskeistä ja tunnistamisesta (Kyllönen 2020).

SUEK toimitti lajiliitoille kyselylomakkeet, joiden perusteella liittojen edustajat haasteltiin pääosin syksyllä 2020. Tarkoituksena oli nostaa esiin kunkin urheilulajin erityispiirteet ja mahdolliset haavoittuvuudet manipulaatiolle ja muulle rikollisuudelle. Lisäksi lajien toimintakulttuurit, niiden kulttuuriset alalajit sekä yhteiskunnalliset toimet huomioitiin. Tilannekuvan laadinnan kannalta merkittävä haaste on tehdä siitä eri lajien kesken yhteismittainen ja siten vertailtavissa oleva, koska urheilun lajikirjo on laaja ja lajien erityispiirteet vaihtelevat paljon. Jatkossa kilpailumanipulaation tilannekuvan kartoittamiseen otetaan mukaan kaikki urheilulajit urheilun eettisten ohjelmien osana, mutta kevennettyä tiedonkeruuna matalamman riskin lajien kohdalla ilman haastatteluja. Liittokohtaisia arvioita ei ole liitetty tähän tilannekuvaan, mutta ne on toimitettu lajiliitoille tiedoksi.

Riskien arvioimiseksi on tärkeää kartoittaa erityisesti vedonlyönnin ja sitä tarjoavien toimijoiden määrä, sijainti sekä rikollisryhmien osallisuus. Analysointivaiheessa tietoja arvioitiin edellä mainittujen seikkojen ohella muun muassa suhteessa kotimaiseen, aasialaiseen ja muualla maailmassa tapahtuvaan vedonlyöntiin. Tilannekuvan laadinnan kannalta suurimman haasteen muodostaa vedonlyöntitietojen saamisen vaikeus. Täsmällisiä lukuja on mahdotonta saada ja siksi käytettävissä olevat tiedot perustuvat arvioihin.

Kansallisten toimintaryhmien epävirallisessa verkostossa, Group of Copenhagenissa on sovittu, että tilannekuvan laadinnassa hyödynnetään niin sanottua Australian mallia. Malli perustuu Australian rikostiedusteluviraston käyttämään järjestäytyneen rikollisuuden tilannekuvaan sekä Kanadan ratsupoliisin kehittämään tilannekuvamenetelmään. Australian malli pisteyttää urheilua uhkaavat riskitekijät sisältäen kansainvälisen ja laittoman vedonlyönnin, kansainväliset yhteydet, urheilun kyvyn tunnistaa integriteettiuhat sekä urheilun liiketaloudellisen hyväksikäyttämisen rikolliseen toimintaan.

KANSAINVÄLISEN JA LAITTOAMAN VEDONLYÖNNIN YHTEYDET SUOMEEN

Suomessa on muutama urheilulaji, joihin kohdistuu enemmän kansainvälistä vedonlyöntiä, mutta määrästä ei ole saatavilla tarkkoja tietoja, ainoastaan arvioita. Voidaan olettaa, että suurelta osin kansainvälinen vedonlyönti seuraa kiinnostavuudessaan Veikkauksen kohdelajeja, joista jalkapallo on liikevaihdoltaan ylivoimaisesti suurin, toisena jääkiekko. Listalla seuraavina ovat suuruusjärjestyksessä tennis, koripallo, e-urheilu, pesäpallo, talviurheilu, baseball, salibandy, moottoriurheilu, snooker, hevosurheilu, lentopallo, yleisurheilu, amerikkalainen jalkapallo ja käsipallo. Suomessa vedonlyönnin kannalta kiinnostavin urheilusarja on jalkapallon Veikkausliiga, joka on maailmanlaajuisesti noin 300 peliyhtiön kohteena. Yhden ottelun keskimääräinen pelivaihto on noin 0,6 me eli 200 ottelun yhteenlaskettu pelivaihto noin 120 me, josta pelikatteen osuus on noin 12 me. Jalkapallon Kakkonen on noin 210 peliyhtiön kohteena ja pelikohtainen vaihto noin 0,45 me eli 400 ottelun määrällä noin 180 me. Yhteensä suomalainen jalkapallo kerää vuosittain noin 400 me pelivaihdon. Koko suomalaisen urheiluun kohdistuvan kansainvälisen vedonlyönnin määrää on mahdotonta arvioida. Europolin arvion mukaan maailmanlaajuisen urheiluvendonjinnin suuruus on 1,69 biljoonaa euroa vuosittain. Kilpailumanipulaatiolla saavutettava rikoshyöty on 120 me (Europol 2020).

Veikkaus tekee vilpinehäisyyssä jatkuvaa kansainvälistä yhteistyötä etenkin GLMS:n (Global Lottery Monitoring System) kanssa, jonka jäsenet ovat eri maiden kansallisia rahapeliyhtiöitä. GLMS mahdollistaa vedonlyöntikohteisiin liittyvän jatkuvan ja luottamuksellisen tiedonvaihdon urheiluvendonjintiä tarjoavien kansallisten rahapeliyhtiöiden välillä, ja auttaa näin manipulaatioyritysten toteuttamiseen liittyvässä tiedonhankinnassa. GLMS havainnoi ja analysoi maailmanlaajuisesti kansainvälisiä vedonlyöntimarkkinoita sekä erityisesti radikaaleja kerroinheilaiteluja ja raportoi aktiivisesti havainnoistaan jäsenilleen. Veikkaus toimittaa kaikki GLMS:n suomalaista urheilua koskevat havainnot tiedoksi SUEK:lle, joka saattaa ne tarvittaessa tiedoksi kansalliselle toimintaryhmälle. Tiedonvaihto toimii samalla periaatteella myös toiseen suuntaan. Veikkaus pyrkii valitsemaan pelikohteikseen ainoastaan luotettavien ja vastuullisten kilpailunjärjestäjien tapahtumia ja otteluita sekä luotettavan vedonlyöntihistorian omaavia ja pelillisesti tasokkaita sarjoja, jotka ovat myös globaalisti kansainvälisten toimijoiden pelikohteina. Huolellisella kohdevalinnalla pyritään siihen, ettei vedonlyöntikohteiksi tarjota manipuloituja otteluita tai kilpailuja.

Yleisenä trendinä voidaan todeta, että viime vuosien aikana kansainvälisten peliyhtiöiden asettamat panosrajoitukset ovat selvästi tiukentuneet etenkin pienemmissä sarjoissa, joihin Suomen kaikki sarjat ja liigat voidaan lukea kuuluviksi. Tämän takia rikollisten on yhä vaikeampi saada pelattua kohteisiin haluamaansa rahamäärää ja toisaalta pelatut rahat aiheuttavat voimakkaampia kerroinliikkeitä ja tätä kautta hälytyksiä kerroindatasta manipulaatioyrittäjiä jäljittävien yhtiöiden järjestelmissä. Todennäköisesti kilpailumanipulaatioita toteuttavat rikolliset ovat myös oppineet kiertämään hälytysjärjestelmiä lyömällä pienempiä kertapanoksia ja pelaamalla internetin ulkopuolisille vedonvälittäjille eli Aasian pimeille kivijalkamarkkinoille.

Lajikohtaisissa arvioissa tuli ilmi, että yksittäisten toimijoiden mahdollisuus manipuloida kilpailuita tai otteluita on olemassa. Mahdollisena uutena ryhmänä pidetään esimerkiksi kotimaisia jalkapalloilijoita, jotka ovat menettäneet työpaikan tai joutuneet lomautuksen aiheuttamaan taloudelliseen ahdinkoon. Yksilöihin liittyvien riskitekijöiden kohdalla on havaittu, että huippu-urheilijat ovat erityisen alttiita uhkapelaamiselle ja uhkapeliongelmille (Grall-Bronnec ym. 2016). Suomessa pelattavista otteluista erityistä seurantaa vaativat jalkapallon harjoitusottelut sekä jalkapallon Kakkonen. Harjoitusottelut ovat yleisesti yliedustettuina kilpailumanipulaatiotapauksissa, ja niissä vilpin todentaminen on tavallista sarjapeliä haastavampaa. Seurojen tulisi kuvata kaikki ottelunsa mahdolliseksi todisteaineistoksi ja julkaista myös harjoitusotteluiden kokoonpanot etukäteen, jolloin esimerkiksi vedonlyöntiammatillaiset pystyisivät paremmin tunnistamaan epäilyttävät kerroinliikkeet.

Poliisihallituksen arpajaishallinto valvoo arpajaislain (1047/2001) 42 §:n mukaisesti laaja-alaisesti rahapelitoimintaa rikosten ja väärinkäytösten estämiseksi. Urheiluvedonlyöntin osalta arpajaishallinto valvoo erityisesti sitä, että Veikkaus Oy, jolla on Suomessa yksinoikeus rahapeliin toimeenpanemiseen, vedonlyöntiä toimeenpannessaan huomioi urheilukilpailuiden manipuloinnin ehkäisyn, estämisen ja paljastamisen.

Lajiliittokohtaisissa arvioissa kansainvälisen vedonlyönnin määrä on yleisesti ottaen matala, eikä muodosta merkittävää kilpailumanipulaation uhkaa. Poikkeuksena on jalkapallo, jossa kansainvälinen vedonlyönti muodostaa korkean riskin. Kohonnut, mutta keskitason riski on jääkiekolla ja kriketillä. Kaikilla muilla riskitaso on matala. Yksittäisten toimijoiden mahdollisuus manipulaatioon on olemassa.

SUOMALAISEN URHEILUN KANSAINVÄLISET YHTEYDET

Kansainvälisillä yhteyksillä tarkoitetaan tässä yhteydessä erityisesti ulkomaisia omistusjärjestelyjä seuratasolla. Vedonlyönnin kannalta kiinnostavimmassa lajissa, jalkapallossa, on ollut ulkomaisia omistajuuksia, jotka ovat kytkeytyneet kilpailumanipulaatioon. Niiden seuraukset ovat olleet näille seuroille tuhoisia. Pahimmillaan jo ennen ulkomaisia omistajia talousvaikeuksissa olleet seurat ovat ajautuneet konkurssiin ja vastuuhenkilöitä on tuomittu erilaisiin rangaistuksiin.

*Vantaalainen jalkapalloseura AC Allianssi siirtyi ulkomaalaisomistukseen 2005. Uudet omistajat, joiden epäillään liittyneen järjestäytyneeseen rikollisuuteen, toivat seuraan omat valmentajansa ja ulkomaisia pelaajia. Tämän jälkeen seuran otteluihin liitettiin manipulaatioepäilyjä, jotka eivät lopulta johtaneet syytteisiin. Seuraavana vuonna uudet omistajat poistui-
vat ja jättivät seuralle niin paljon velkoja hoidettavaksi, ettei seuralle enää myönnetty liigalisenssiä. Myöhemmin samana vuonna seuran toiminta päättyi.*

Palloliitto on arvioinut, että taloudellisissa vaikeuksissa olevilla seuroilla on edelleen matalampi kynnyksen tартtua houkutuksiin, joita ulkomaiset tahot tarjoavat, kuten ulkomainen yhteistyö, osaomistukset, investoinnit tai pelaajien saaminen ilman korvauksia. Vaikuttaa myös siltä, että aina ei ymmärretä suhtautua riittävän varauksellisesti epämääräisiin ulkomaisiin "rahoittajatahoihin", jotka lähestyvät taloudellisessa ahdingossa olevia seuroja. Suomen sarjoissa esiintyy myös pelaajia, joiden palkan maksaa jokin muu taho kuin seura, vaikka tällaiset "kolmannen osapuolen" palkanmaksukuviot on kielletty.

Jalkapallon pelaajayhdistys on nähnyt, että usein talousvaikeuksissa olevat jalkapalloseurat ovat menettäneet uskottavuuttaan palkkaamalla lyhytaikaisilla sopimuksilla useita ulkomaalaispelaajia. Tällöin seuroja ei nähdä pitkäjänteistä työtä tekevinä pelaajien kasvattajina, vaan enemmänkin lyhytaikaisina toimijoina, jotka yrittävät löytää keinolla millä hyvänsä ratkaisuja talousongelmiinsa. Näissä tapauksissa myös ulkomaalaispelaajiin kohdistuu usein tarpeetonta epäluuloa kilpailumanipulaation suhteen. Pelaajan kannalta tilanne on ainakin siinä mielessä ongelmallinen, että pelaaja voi olla tekijän ohella myös rikoksen, kiristyksen ja uhkailun uhri. Viimeksi mainitussa tapauksessa uhriin voi kohdistua hänen elinkeinoedellytyksiään koskeva uhka myös (aiheettomien) kurinpitörangaistusten vuoksi.

Seurojen talousvaikeuksiin, urheilijoiden palkkiotasoon ja palkanmaksuun liittyvät risikitekijät on tunnistettu useissa tutkimuksissa. Heikko taloudellinen tilanne johtaa usein urheilijoiden palkkiotason alenemiseen ja viivästyneisiin tai kokonaan maksamatta jääneisiin palkkioihin. (esim. Forrest ym. 2008; Hill 2010; IOC & Interpol 2016, 19; Spapens & Olfers 2015; Tarasti 2015; Trumphyte 2016).

Lajiliittokohtaisissa arvioissa ei noussut esiin merkittäviä ulkomaisia omistuksia suomalaisissa seuroissa. Kansainväliset omistajuusjärjestelyt eivät muodosta tällä hetkellä merkittävää uhkaa kilpailumanipulaatiolle. Arvioiden mukaan lajeissa on matala riski, mutta jalkapallossa ja koripallossa se on kohonnut, keskitason riski.

URHEILUN KYKY TUNNISTAA KILPAILUMANIPULAATION UHAT

Kyky tunnistaa manipulaatiota on riippuvainen koulutuksesta ja tiedottamisesta. Ilmi tulevat tapaukset ja epäilyt lisäävät aina tietoisuutta ilmiöstä, mutta suunnatut koulutukset liittotasolla, seuroille, urheilijoille ja muille lajitoimijoille kuten erotuomareille ja otteluvälvoille ovat keskeisiä. Usein koulutusvastuu on lajiliitoilla samoin kuin erilaisten valvontamekanismien luominen ja kehittäminen, joita ovat esimerkiksi urheilutapahtumien videointi, otteluvälvojen asettaminen tai tärkeimpien toimijoiden taustojen tarkistaminen ennen toiminnan alkua.

Lajikulttuurin täytyy olla kilpailumanipulaatiota vahvasti paheksuva ja torjuva kaikilla tasoilla. Tilanne on päässyt kehittymään erityisen pahaksi, jos lajiin on muodostunut manipuloinnin kulttuuri eli manipulointi on niin yleistä, ettei sitä enää havaita tai siitä välitetä. Oman haasteensa riskien tunnistamiselle tuo kansallisten kilpailu- tai ottelutapahtumien järjestäminen ulkomailla tai kansainvälisten kilpailuiden järjestäminen Suomessa. Näissä tilanteissa valvontamekanismit ja -käytänteet voivat erota vakiintuneista kansallisista toimenpiteistä. Tietoisuus vedonlyönnin määrästä ja luonteesta auttavat ymmärtämään manipulaatoriskin tasoa. Tärkeä työkalu on vedonlyönnin elektroninen monitorointi, jota toteuttavat useat kaupalliset yhtiöt, mutta myös kansalliset peliyhtiöt. Olympiakomitean tehtävänä on varmistaa, että sen kilpailutoimintaa järjestävillä jäsenillä on riittävät säännöstötason keinot puuttua manipulaatioon. Osana hyvän hallinnon ja vastuullisuuden edistämistä tulee tuoda manipulaation vastustaminen näkyväksi materiaaleissa ja viestinnässä.

Jalkapallon pelaajayhdistyksen näkemyksen mukaan yksittäisen pelaajan kohdalla tärkein asia on pelaajasopimus, jossa on määritelty muun muassa, mitä tarkoittaa rahapelikielto ja mitä täytyy tehdä, jos joku ottaa yhteyttä ja ehdottaa jalkapallotoiminnan manipulointia. Lajeissa, joissa ei ole toimivia urheilu- tai pelaajayhdistyksiä, urheilijoiden tietoisuus kilpailumanipulaatiosta ja säännöistä on puutteellista. Yksilöurheilussa tiedotus on vielä vähäisempää kuin joukkueurheilussa. Merkittävä ongelma on siinä, että ohjeistukset eivät aina tavoita ulkomailta tulevia, usein suomen kieltä osaamattomia urheilijoita. Järjestelmän tulisi perustua enemmän Red Button -tyyppisiin teknisiin sovelluksiin.

Paloliiton mukaan yhtenä esteenä kotimaiseen jalkapalloon kohdistuvan kilpailumanipulaation torjunnassa on joidenkin jalkapallotoimijoiden vähättelevä asenne ongelmaa kohtaan. Riskejä ei haluta aina myöntää tai niitä ei ymmärretä. Kehno taloustilanne houkuttelee tarttumaan epämääräisten edustajien tarjoamiin ”hyvän hinta-laatu -suhteen omaaviin” ulkomaalaispelaajiin, joiden taustasta ei tiedetä riittävästi, eikä ymmärretä tai välitetä ottaa selvää. Seurojen maksuvaikeudet, palkanmaksun viiveet, palkkojen leikkaukset, urheilijoiden huono kohtelu esimerkiksi asumisasiossa ja kolmannen osapuolen maksamat palkkiot vähentävät kykyä tunnistaa manipulaation riskiä. Erittäin riskialttiita toimia ovat urheilijoiden kanssa tehdyt kaksoissopimukset. Tiedossa on tapauksia, joissa ulkomaalaisen pelaajan nimissä on toimitettu viranomaisille minimivaatimukset täyttävä sopimus oleskeluoikeuden saamiseksi, mutta urheilijoiden kanssa tehdyissä sopimuksissa on huomattavasti heikommat palkka- ja työehdot.

Suomen Valmentajat ry korostaa, että valmentajilla on mahdollisuus havaita manipulaatioon liittyvää poikkeavaa käytöstä urheilijoissa. Valmentajat näkevät tärkeänä yhteistyön muotona lisätä tietoisuutta kilpailumanipulaation moniulotteisuudesta ja rakentaa suomalaista urheilukulttuuria niin, että mitään urheilun lieveilmiöitä ei hyväksytä.

Veikkauksella on eri puolilla Suomea jalkapalloavustajia (ottelutarkkailijoita), jotka seuraavat säännöllisesti paikkakuntansa jalkapallojoukkueita ja raportoivat niistä Veikkaukselle pelikauden ja jo harjoituskaudenkin aikana. Mahdollisissa vilppiepäilytapauksissa ottelutarkkailijoiden raporttien tietoja voidaan toimittaa luottamuksellisesti SUEKille ja kyseiselle lajiliitolle sekä tarvittaessa viranomaisille.

Lajiliittokohtaisten arvioiden perusteella voidaan todeta, että suomalaisessa urheilussa on yleisesti ottaen ohjeet, säännöt ja määräykset hyvällä tasolla, mutta niiden valvominen on enintään keskinkertaisella tasolla. Keskeisin syy tähän on henkilöresurssien vähäisyys. Tämä muodostaa suurimman puutteen kilpailumanipulaation torjunnassa. Kaikissa lajeissa on kohonnut keskitason riski valvonnan osa-alueella.

URHEILUN HYVÄKSİKÄYTTÄMINEN RIKOLLISSA LIIKETOIMINNASSA

Kilpailumanipulaation riskiä vähentävänä tekijänä seurojen tai organisaatioiden toiminnan kannalta on niiden terve talous. Talouteen vaikuttavat olennaisesti olosuhteet, seurakulttuuri ja toiminnan kiinnostavuus niin katsojien kuin tukijoiden osalta. Hyvän hallinnon läpinäkyvyyttä lisää seurojen avoimet omistus- ja sponsorointirakenteet.

Poliisilaitokset ja keskusrikospoliisi vastaavat omalta osaltaan kilpailumanipulaation paljastamisesta ja tutkinnasta. Poliisihallitus on vuonna 2020 antamallaan ohjeella asettanut lahjus- ja muun korruptiorikollisuuden ennalta estämiseen, paljastamiseen ja tutkintaan yhdyshenkilöverkoston. Kilpailumanipulaatio nähdään kansainvälisesti yhdeksi urheiluun liittyvän korruption muodoksi. Syyttäjälaitos on kilpailumanipulaation kannalta toimija, jonka rooli alkaa vasta, kun on kyseessä tilanne, jossa on syytä epäillä rikosta ja jossa esitutkintaviranomainen aloittaa esitutkinnan. Syyttäjä vastaa tehtävänsä toteuttamisesta asiassa tekemällä esitutkinnan aikana esitutkintalaissa säädettyä yhteistyötä esitutkintaviranomaisen kanssa, suorittamalla asiassa syyteharkinnan ja ajamalla nostamansa syytteen tuomioistuimessa. Syyttäjälaitos voi valmistautua mahdollisesti tuleviin juttuihin lisäämällä kilpailumanipulaatioilmiöön liittyvää perehdytystä ja koulutusta.

Poliisihallitus on arvioinut, että koronaepidemiatilanteen helpottaminen lähitulevaisuudessa ei välttämättä tarkoita paluuta aiempaan tilanteeseen urheilukilpailujen ja vedonlyönnin osalta. Siksi on tarpeellista, että erityisesti vedonlyöntiin liittyvässä kilpailumanipulaation ehkäisemisessä ja valvonnassa tunnistetaan erilaisten kilpailumuotojen, kuten e-urheilun, kasvava merkitys ja riskit manipulaation kannalta.

2011 ilmeni ulkomaalaiseen rahoittajatahon, vedonlyöntivilppiin ja rahanpesuun liitetyn ulkomaisen yrityksen antaneen jalkapalloseura Tampere Unitedille 300 000 euroa. Investointiin liittyneiden epäilyjen johdosta seura suljettiin kaikista Suomen Palloliiton virallisista kilpailuista ja seura asetettiin konkurssiin samana vuonna. Poliisi epäili seuran johtoa rahanpesusta ja heistä kaksi tuomittiin ehdollisiin vankeusrangaistuksiin hovioikeudessa. Kansainvälinen järjestäytynyt rikollisuus pyrki saamaan seuran hallintaansa, tuhoisin seurauksin.

Liittokohtaisissa lajiarvioissa ei noussut esiin rikolliseen liiketoimintaan liittyviä urheilukytköksiä. Suomalaisessa urheilussa liikkuva raha on kansainvälisesti arvioituna vähäistä, jolloin mahdollisuus urheilun hyväksikäyttämiseen rikolliseen toimintaan on vähäistä. Arvioiden mukaan ainoastaan jalkapallossa on kohonnut, keskitason riski järjestäytyneen rikollisuuden vaikutuksen osalta. Kaikissa muissa lajeissa riskitaso on matala.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Suomessa tilanne kilpailumanipulaation suhteen on rauhallinen ja parempi kuin useissa naapurimaissa. Kilpailumanipulaation havaitsemiseksi ja torjumiseksi on tehty eri sidosryhmien kesken paljon hyvää yhteistyötä, jonka on jatkuttava tulevaisuudessakin.

SUEKin tietoon ei ole tullut 2019–2020 yhtään kilpailumanipulaatioepäilyä Suomessa, josta olisi aloitettu esitutkinta tai urheiluperusteinen tutkinta. Myöskään Suomen Urheiluvendonjohdot ry:n joulukuussa 2020 tekemien tiedustelujen perusteella sen jäsenet eivät havainneet missään suomalaisessa lajissa vuonna 2020 yhtään selkeää kilpailumanipulaatiotapausta, jossa vaikuttimena tai motivoivana tekijänä olisi ollut urheiluvendonjohdot tai rahapelaaminen. Lisäksi on useita lajeja, joissa ei ole tullut ilmi minkäänlaisia manipulaatioepäilyjä, esimerkiksi Hippoksen mukaan raveissa ei ole ollut viitteitä manipulaatiosta ainakaan viiteen vuoteen. Suurin uhka kohdistuu sisäpiiritiedon väärinkäyttöön hevospelaaamisen yhteydessä. Toisaalta esimerkiksi jalkapallossa manipulaation muuttuminen entistä enemmän tilannekohtaiseksi manipulaatioksi (spotfixing) on tehnyt siitä aiempaa vaikeammin havaittavan.

Lajiliittokohtaisten arvioiden sekä arvioissa käytettyjen lausuntojen perusteella voidaan todeta, että suomalaiseen urheiluun ei kohdistu tällä hetkellä merkittävää kilpailumanipulaatioon liittyvää kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden uhkaa. Suomalaisella urheilulla ei ole myöskään vakavia kytköksiä rikolliseen toimintaan. Kohonnut riski kansainvälisen vedonlyönnin seurauksena on vain muutamassa lajissa, jalkapallossa, jääkiekossa ja kriketissä. Lajiliittojen kannalta suurin uhka kilpailumanipulaation torjunnan osalta on sääntöjen, määräysten ja toimintapolitiikan valvonnan puute.

Suomessa on toimiva kansallinen toimintaryhmä (National platform) ja urheilun eettisten asioiden tutkinta ja tutkimus on keskitetty SUEKiin. Se on tunnustettu toimintamalli kansainvälisestikin, ja siitä on otettu mallia eri maissa. Olympiakomitea on ilmoittanut edistävänsä tätä mallia muun muassa Kansainvälisen olympiakomitean suuntaan.

Kilpailumanipulaation torjunnan kannalta tärkeitä suosituksia on useita, joita on nostettu esiin tässä tilannekuvassa.

Tämän tilannekuvan pohjalta tulee laatia kilpailumanipulaation vastainen kansallinen toimintasuunnitelma.

SUEK laajentaa antidopingohjelmiaan kilpailumanipulaation torjuntaan. Tämä tilannekuva on auttanut Kilpailumanipulaation torjuntaohjelmien kriteeristön työstöä, johon järjestöjen ohjelmat perustuvat. Järjestöt määrittelevät omissa ohjelmissaan tehtävät toimenpiteet, vastuuhenkilöt ja kehittämiskohteet. **SUEK arvioi niin järjestöjen ohjelmat kuin niiden toteuttamisen neljän vuoden välein ja raportoi tulokset opetus- ja kulttuuriministeriölle.**

Kansallista tilannekuvaa tulee päivittää säännöllisesti ja sen toteuttamiseksi lajiliittojen tulee nimetä henkilöt, jotka seuraavat lajissaan esille tulevia kilpailumanipulaatioepäilyjä ja raportoivat niistä SUEK:in kautta kansalliselle yhteistoimintaryhmälle. **Yhteyshenkilöt muodostavat verkoston ja heillä tulee olla riittävä asiantuntemus tunnistaa kilpailumanipulaatioepäilyjä ja -tapauksia.**

Viranomaisten kyky tutkia, syyttää ja tarvittaessa rangaista kilpailumanipulaatioista on tärkeätä, jos muita vaihtoehtoja ei ole enää käytettävissä. Poliisi kannattaa lainsäädännön tarkastelua, jotta kilpailumanipulaatioon (urheilukorruptio) kyetään vastaamaan viranomaisten toimin tehokkaasti. Tutkinnan ja syyttämisen kannalta haasteen asettaa nykyisen lainsäädännön vajavaisuus. **Vaikka näkemys on esitetty siitä, että petosrikoslainsäädäntöä on mahdollista soveltaa manipulaatiotapauksissa, niin urheilupetoksiin liittyvälle erityislainsäädännölle olisi tarvetta ja sen voimaan saattamista tulee edistää.**

Kansainvälinen yhteistyö on keskeisessä asemassa ja esimerkiksi poliisin ulkomaiset keskusviranomaiset Europol ja Interpol ovat aktiivisia toimijoita urheilun liittyvän korruption torjunnan suhteen. **Suomen poliisin tulee hyödyntää näitä kanavia täysimääräisesti.**

Kilpailusääntöjen ja kurinpitomääräysten ajantasaisuus ja riittävä kattavuus sekä niiden oikea soveltaminen. Kilpailusäännöissä on keskeistä mainita manipulaation kieltämisen lisäksi urheilutoimijoiden vedonlyöntikielto omista ja niihin kytköksissä olevista urheilutapahtumista sekä kielto jakaa niin sanottua sisäpiiritietoa vedonlyönnissä hyödynnettäväksi. **Tilanne on parantunut Olympiakomitean mallisääntöjen myötä, mutta edelleen on lajeja, joissa on vanhentuneet kilpailumanipulaatiota koskevat säännöt.**

Urheilijoiden ja urheilutoimijoiden koulutus ja valistus ovat tärkeitä, koska tietoisuus ongelmasta ei voi syntyä vain kurinpitonormien kautta. Seurat sekä pelaaja- ja urheiluyhdistykset ovat valistustyössä tärkeässä asemassa. **Jalkapallon pelaajayhdistys on edelläkävijä pelaajille suunnatun koulutuksen toteuttamisessa, mutta silti urheilijapaneelissa tuli ilmi, että urheilijoiden tietämys kilpailumanipulaatioon ja erityisesti vedonlyöntiin liittyvistä säännöistä ja määräyksistä on vähäinen. Seurojen sisäistä ohjeistusta ja koulutusta tulisi olla enemmän.**

SUEK on lisännyt kilpailumanipulaation vastaista koulutusta antidopingkoulutusten yhteydessä. **Vuoden 2021 aikana on tarkoitus julkaista kilpailumanipulaation vastainen verkkokoulutus, jolla tulee olemaan huomattava, tilannetta parantava vaikutus.**

Kaikilla toimijoilla tulee olla suojattu ja turvattu mahdollisuus kertoa havainnoistaan ja tiedoistaan eteenpäin. **SUEK:in ILMO-palvelu on toimiva ilmoituskanava ja sen tietoisuutta tulee kasvattaa.**

LÄHTEET

Abbott, J. & Sheehan, 2013. The Interpol Approach to Tackling Match Fixing in Football Teoksessa M.R. Haberfeld & D. Sheehan (toim.) Match-Fixing in International Sports. Existing Processes, Law Enforcement, and Prevention Strategies. New York & London: Springer, 263-289.

Dietl, H. & Weingärtner, C. 2012. Betting scandals and attenuated property rights – How betting related match fixing can be prevented in future. University of Zurich. Institute for Strategy and Business Economics. <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2483058>

Euroopan komissio 2017. Neuvoston päätös urheilukilpailujen manipuloinnista tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta aineelliseen rikosoikeuteen ja rikosoikeudelliseen yhteistyöhön liittyvien asioiden osalta. Dokumentti 52017PC0386.

Euroopan neuvosto 2020. Typology Framework of sports manipulations Viitattu 13.12.2020 <https://www.coe.int/en/web/sport/typology>

Euroopan neuvosto 2019. Sports Risk Assessment Methodology – Pilot Project, T-MC(2019)89.

Euroopan neuvosto 2018. Convention on the manipulation of sports competitions – The Macolin Convention. Updated concept of manipulations of the sports competitions.

Euroopan neuvosto 2017. Network of National Platforms (Group of Copenhagen), Explanatory note. Viitattu 17.11.2020. <https://rm.coe.int/explanatory-note-convention-on-the-manipulation-of-sports-competitions/1680723837>

Euroopan neuvosto 2014. Urheilukilpailujen manipulaatiosta tehty yleissopimus. Council of Europe. Treaty Series no. 215. Viitattu 13.10.2020. <https://rm.coe.int/16801cdd7e>

Europol 2020. The Involvement of organised crime groups in sports corruption, Situation report (2020). Viitattu 7.2.2021 <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/involvement-of-organised-crime-groups-in-sports-corruption>

Europol 2021. European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment. Viitattu 20.4.2021 <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-serious-and-organised-crime-threat-assessment>

Grall-Bronnec, M., Caillon, J., Humeau, E., Perrot, B., Remaud, M., Guilleux, A., Rocher, B., Sauvaget, A. & Bouju, G. 2016. Gambling among European professional athletes. Prevalence and associated factors. *Journal of Addictive Diseases* 35 (4), 278-290. <https://doi.org/10.1080/10550887.2016.1177807>

Hill, D. 2010. A critical mass of corruption: why some football leagues have more match-fixing than others. *International Journal of Sports Marketing and Sponsorship* 11 (3), 38-52. <https://doi.org/10.1108/IJSMS-11-03-2010-B005>

IOC & Interpol 2016. Handbook on protecting sport from competition manipulation. Interpol IOC integrity in sport initiative.

Kyllönen, M. 2020. ”Näen sen jatkuvana uhkana.” Kilpailumanipulaation riskitekijät ja torjuntakeinot sekä urheilun tutkinnallisten menetelmien muutos. Jyväskylän yliopisto. Liikuntatieteellinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma.

OKM 2020. Opetus- ja kulttuuriministeriön asettamispäätös urheilun eettisten asioiden neuvottelukunnasta. Viitattu 17.11.2020. https://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/urheilun-eettisten-asioiden-neuvottelukunta-asetettiin-vuosiksi-2020-2022

OKM 2015. Opetus- ja kulttuuriministeriön asettamispäätös urheilun eettisten asioiden neuvottelukunnasta Viitattu 17.11.2020. Osoitteessa: <https://minedu.fi/hanke?tunnus=OKM038:00/2015>.

Tarasti, L. 2015. Oikeudellisia näkökohtia urheilutulosten manipuloinnin torjunnassa. *Oikeus ja urheilu* 2015, 300-322.

Trumpyte, R. 2016. The gap between sports institutions and the public will: responses to match-fixing in Lithuania. Teoksessa *Transparency International (toim.) Global Corruption Report: Sport*. New York: Routledge, 250-254.

Spitz, U. 2016. Match-fixing: the role of prevention. Teoksessa *Transparency International (toim.) Global Corruption Report: Sport*. New York: Routledge, 257-262.

Spapens, T. & Olfers, M. 2015. Match-fixing: The current discussion in Europe and the case of the Netherlands. *European Journal of Crime Criminal Law and Criminal Justice* 23 (4), 333-358. <https://doi.org/10.1163/15718174-23032077>

**Suomen urheilun eettinen keskus
SUEK ry**

info@suek.fi
www.suek.fi

 SUEK_FINCIS
 #puhtaastiparas
 SUEK_FINCIS